

Előfizetési árak:
 Egész évre frt 10.—
 Félévre „ 5.—
 Negyedévre „ 2.50
 Egy óra „ 1.—
 Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap,
 Vasárnap kivételével

DEBRECZENI ELLENŐR

Szerkesztőség

és

Kiadóhivatal:

Főpacz, a városházai
 szemben.

Hirdetések a legmér-
 sékeltbb Árszámitás
 mellett.

A SZABADELVÜPÁRT KOZLÖNYE.

Meghívás.

A debreczeni szabadelvűpárt folyó hó 17-én azaz vasárnap d. e. 10 órakor a **Bika szálló** földszinti éttermében

köze gyűlést

tart, melyre a párt tagok meghivatnak.

Tárgyak: párt elnök, intéző bizottsági tagok megválasztása, városi bizottsági tagok kijelölése.

Debreczen, 1895. november 3-án.

Lengyel Imre

pártelnök helyettes.

A zágrábi gyerekek.

Budapest, november 15.

Ez a horvátországi hetvenkeds és hölgypolitika, mely az udvarló és táncozók fejére virágot hint így tükörbe nézve nem igen kedvező arcmását mutatja azoknak a budapesti eseményeknek, melyeket a madártávlatból néző komoly világ és a külföld, aligha sokkal magasabbaknak tartott, mint a milyenek tartjuk mi a horvát testvérek gyerekeinek politikai érettségtől duzzadó ama hazafiságát, mely teljesen egy nivón áll az otrombasággal, s alig ha akad jó iz-

lésü ember a világon, a ki ezt a jelenetet ne oly érzelmek közt nézze, mint valami koremai verekedést.

A horvát műveltségnek a magyar műveltség alatt álló ezen hazafias előadását mindenki értéke szerint fogja megbírálani, s a magyar ifjuság demonstráló szakosztályának egy küldöttsége lemehetett volna Zágrábba, hogy ott a magukat mutogató, műkedvelő gyerek politikusok ezen dicső henczegésén épülhessen.

Mert a horvát dicsőség a magyaron még annyiban túl tesz, hogy ez még a törvényszéket sem respektálja, s a mozdonyok neki menő bika értelmi fel fogását reprodukálván oly civilizáltságát árul el, a milyennel hazájának és nemzetének szégyent igen is, de dicsőséget nem szerez.

Nem tartozunk az ellenzéki hírlapírók közé, kik hason szőrű, bőri kollegáik megbüntetésére az akasztófa halálánál gyengébb mulatságot nem ismernek, — nem is azon azon háborodunk föl, hogy a budapesti iskolákból hazakerült ezen diplomaták, első alkalom adtán oly vizsgát tettek tanulmány tárgyaikból, hogy tanáraik irigykedve tekinthetnek utánuk, hanem az a mi eljárásukra a pimaszkodás stiklijének bélyegét nyomja: a viselkedés a törvényszékekkel szemben. Ez már határozott neveltlenség és az európai műveltséggel össze nem férő dubajkodás.

Ha a magyar diák demonstrálhat,

miért ne demonstrálhasson a horvát diák?

Ha a magyar diák bizonyos tárgyakért nem lelkesedik hanem gyűlöli, hát a horvát diák is szabadalmat érez magában a politikai feltogások demonstrálására és azon képpen cselekszik, de hogy a törvényszék elleni otromba durvaságaival miféle szolgálatokat vél tehetni Jellasics nemzete jó hírnevének? Arról aztán ő számoljon a világ előtt.

Igaz, hogy ez a zászló ellenes me-renylet megbüntetésének lázas sietsége a horvátokra talán nem volt oly jó benyomással, mint reánk, s hogy a zágrábi egyetem erkölcsi demouliozását, számos egyetemi hallgató kiutasítását és kizárását, a többinek törvény elé való állítását nem oly szemmel nézik Horvátországban, mint nálunk, de a törvények elleni tiszteletlen égre mind ez nem jogosít.

Hogy Magyarországon is akadnak volna, kik hasonló zászlósértésért, a zászlósértő magyar ifjak ellen alkalmazandó hasonló szigorútt ugyancsak kitértek volna a hatóság és a kormány ellen, ezt megengedjük, de hogy az igazság szolgáltatás sérthetlenségével szemben a magyar törvénytiszelet mindig pietással viseltetett, azt az erényt nem vitathatja el nemzetünk től senki.

Egyébként olyan elfogultságot még a horvát fiatalság iránt rokonszenvet érző s udvarlók siralmas hely-

T Á R C Z A.

Kedélyes atyafiak.

Irta: Mikszáth Kálmán.*

Az árkádos piaczu Zsolna városában élt sok-sok esztendővel ezelőtt egy Trnowszky nevű vaskereskedő, a kinek három fia volt, Péter, György és Gáspár. Mikor a fiúk föl-seperedtek, a haladókló öreg ur pályaválasztásra szólította őket.

Péter a legidősebb, azt mondta: „Én a méhekre vetem magam. Ezek a derék, szorgalmas állatok majd engem is táplálnak“. És lett Péterből viasz kereskedő. Egy egész országrészből ő vette meg a sejteket és a mézet. Egy egész országrész méhei voltak az ő rabszolgái.

A középső fiu, György, másképp okoskodott.

— Én orvos leszek apám. Az én elementumom az emberek. A méheknek csak mézük van; igaz, hogy abból lehet pénzt csinálni, de az emberek harisnyájában már készen állnak a szép lázsiás tallérok. Én ezekre utazom. A mikor beteg az ember, kutyába sem veszi a pénzt. S egyszer valamikor mindenki megbetegszik.

Erre az okoskodásra is helyeslően bólintott a vén Trnowszky. „Jó hát tanuld ki a doktorságot!“

*) Mutató a kitűnő írónak Beszterce ostroma című most megjelent kötetéből.

A harmadik fiu, Gáspár, más nézetet volt, mint testvérei:

— Az összes élő lények közül a leg-tiszteletreméltóbb apám uram, a birka: husa is van, gyapja is van, teje is van. És ha egy garast teszünk bele, visszaad helyette egy forintot. Hát én juhokkal fogok gazdálkodni.

Az apa mindenik fiának háromezer forintot hagyott, — mondván a halálos ágyán:

— Helyeslem terveiteket, csináljátok! Én majd az égből nézni fogom.

Nézte-e, nem nézte-e, nem az én gondom, de hogyha nézre hát láthatta, hogy az a fia is meggazdagodott, a melyik méz-vesziaszal („vostynával“, a hogy a tótok mondják) dolgozott, az is, a ki birkákra verette magát. — Könnyű volt ez, kivált azokban az időkben, mikor még a levegő nem volt elkülvitve.

A tót városokban és falvakban a szegény embereknek nem voltak birkáik. Nehány darab birkát talán szerezhetett volna egyik másik, de azért nem érdemes juhász tartani. Ha aztán valaki sok birkát összeszezett, szabadon legeltethette a közös legelőn. A birkákat az egész város kosztolta, de a birkák azért csak Trnowszky Gáspárt jutalmazták.

A mi a méheket illeti, a méhek megéppenséggel szocialisták. Bliktri azoknak birtokviszonyok, telekkönyvek. A hol egy virágot találunk, legyen ebben vagy amabban a határban az utszelen, vagy a pap kertjében, vagy a Vietorisz kisasszonyok

nyitott ablakában, az az övök — s aki ezek kiévezésében meg akarná őket karhatalommal akadályozni, abba egyszerűen beleeresztik a fullánkjukat és punktum; nincs ellene appellátá.

A két testvér egy idő múlva megtollasodott s jól elhelyezvén a pénzeiket, idők folytával Zsolna város leggazdagabb, legtekintélyesebb polgárai lettek — rettenő gyűlölséggel viseltetvén egymás iránt; nem volt az a piszok (a *Mática* által kiadott szótárban), amit egymásra ne kiabáltak volna, — de a nagy antagonizmus daczára is mind a ketten inkarnátus pánszlávok voltak s mind a ketten eljártak Turóc Szent Mártonban a gyűlésekre, melyeket — zárljelen legyen itt megjegyezve a — mult évben akként zavart meg a nadeci gróf Pongrácz István, hogy négylovas társzekerren állított be a főpiaczra, a hol a gyűlés folyt szabad ég alatt (épen az ifju Hurban szónokolt); lerakatott pedig az inasával a szekérről husz ebet, nyakukra, farkakra kötött csörgetyűkkel. Szétesztették azokat a szónoklatot hallgató tót hazafiak közé, melyhez fogható ugatást és csörömpölést tanuk állítása szerint még nem hallottak emberi fülek.

De bocsánat a kitérésért, mert nem a Pongrácz gróf kultur missziójáról van itt szó (a hogy ő nevezi ezt a rozsz tréfát), sem arról, hogy az ifju Hurban és a következő szónokok beszédjeit valóságosan a kutyák nyelték el (végre is, aki jobban győzi a szájával), hanem a két testvér egyenetlen-

zete felett virágkönyveket hullató horvát hölgydiplomáziáról sem teszünk föl, miszerint elhigye, hogy a zászlójában önmagát sértve érző magyar nemzet, mely lovagiasság tekintetében aligha megettük áll a horvátoknak, ezt a sértést elégtétel adás nélkül tűrje el.

S ha az elégtételadás módjait iránt jelen esetben ily elnézéssel viseltetik, csak is a horvát gyerekek éretlensége iránti tekintetből teszi, mert meglehetőnek róla győződve a horvát szépek, hogy komolyabb eset komolyabb könyvek hullatására szolgáltatót volna okot.

Daczára mindezeknek, remélni merjük, hogy a magyar és horvát komolyabb politikusok, gyerekek éretlenségé miatt nem fognak hajba menni egymással. Szomorú lenne, ha a kiskorúság adna irányt országok politikai haladásának s a béke vagy háboru esélyei a kiskorúságtól függnének. Vannak magasabb szempontok melyek őrt állnak a nemzetek békéje felett, amely béke megzavarását jogász gyerekek a zágrábi piacon el nem követhetik.

— Belföldi hírek. (*Indemnity*) Tegnap minisztertanács volt, mely értesülésük szerint elhatározta, hogy mivel a költségvetés leteremtése az év befizetéséig nem remélhető, az országgyűléstől indemityt fog kérni. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a képviselőháznak a jövő hét elején terjesztik be. — (*A primás és a néppárt.*) A Pozsonyban alakult néppárt a primástól az ottani palotában ingyen helyiséget kért. A primás erre leiratilag azt válaszolta, hogy a katolikus kaszinónak helyiséget nem ad, figyelmezteti őket, hogy politizálni nem szabad és azt sem engedi meg, hogy a katolikusok között pártpolitikai czéllokból szakadást idézzenek elő. — (*Elöléptetések a MAV.-nál.*) A magy. kir. államvasutak körében az előléptetés ez idén jelentékenyen nagyobb mérvű lesz, mint más

években. Ez alkalommal az igazgatóság a kisebb javadalmazású tisztviselők kiállítási drágasági pótlékának megállapítását illetőleg is dönteni fog.

Országgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 15.

Népes volt a folyosó, üres a ház, míg az ülés első felében Ragályi Lajos személyeskedett, Deésy Zoltán és Molnár Józsa rendezték a valóját.

A folyosó és a ház a kedélyes viszonya akkor fordult meg gyökeresen, mikor öt percz szünet után Berzeviczy Albertet szólította szólásra a jegyző.

A kormány s a többség ellen felhozott nem épen új, mint inkább szokatlanul szenvedélyes és éles hangú vádakkal, támadásokkal foglalkozott beszéde elején. Kiválóan trappáns czáfolatát adta ama gyanúsításnak, mintha a kormány elhanyagolná a mezőgazdasági érdekeket s a fenforgó súlyos bajok orvoslását.

Nem is olyan régen, épen az ipar elhanyagolása volt az ellenzéki vád. Ez az ellentét gyanúsítja teszi az egész vádaskodás őszinteségét, alaposágát.

Tiltakozott azon más irányú inszituáció ellen, a mely többséget egyházpolitikai téren a papjavarok szekularizációjával, iskolák államosításával, szóval tulhajtott radikalizmussal próbálja hírbe hozni.

A többség nagy tetszése között fajtette ki ama támadások igaztalanságát, a melyeket az ellenzék a különböző, még diszpolgárválasztások ellen is intézett. Az a helyütt melegen aposztrófált, legbokrosabb diszpolgárokat, Csáky Albin grófot és Jókai Mórt lelkesen megéljenezte a jobbmező.

Az ellenzéki kíméletlen harcmodort nem a tények, közállapotok rosszabbulása, hanem az ellenzéknek zilált, elkéseregetett helyzete okozza.

Érdekesen elemelte a nemzeti párt folytonos politikai színváltozásait, kifordított, befordított programbeszédét.

Ez a kegyetlen „ráolvasás“ mély hatást tett az egész házra.

A kassai beszédhez hasonló védelem után az objektív ítélő, Apponyi Albert

grófot aligha sorozhatja a 67-es kiegyezés őszinte, igazi barátai közzé.

A közjogi alapon álló öszes parlamenti elemek egyesülését a jövőkre nézve szükségesnek tartja, persze nem oly nai formában, a hogy Ragályi kívánja.

Lelkesen megéljenezte a többség a nagyhatású, szép beszédnek lendületes befejezését, melylyel a Bánffy-kormány házafias kötelességérzetét, férfias áldozatkészségét aposztrófálta a szónok.

Az ülés további részét Pázmány Dénes beszélt ki.

Magyarország milleniuma.

— Két közlemény. —

Irta: Bársony István.

I.

A jövő, 1896 ik évben ezer esztendeje lesz már annak, hogy a magyarok ősi Árpád vezérrel az élőkön, elfoglalták a Duua Tisza mentét s ezen a tejjel-mézrel folyó Kanaánon megalapították Magyarországot. Sok dicsőséget aratott a magyar nép ez alatt az ezer év alatt a harcmezőkön; sok viszontagságon is ment keresztül; de jó és balsorsban egyaránt megmaradt mindenkor magyarnak, szabadságszerető büszke népnek, amelynek Árpád óta van már alkotmánya s amely az ő alkotmányának a védelmében páratlan példát adott a világ minden szabadságszerető nemzetének.

Ezer éves dicső múlt után, amelynek oly sötét időszakai is voltak, minők a tatárjárás, a mohácsi vész s a török hódoltság; ma is fennáll az aránylag kis magyar nemzet, s ámbár sokáig védőbástyája volt egész Európának a pogányság inváziója ellen, pótolni tudta nagy nemzetközi előrsi szolgáltatásban szenvedett hátramaradását; utól tudta érní a civilizáció magaslatai felé haladó népeket; beállott azok előre törő soraiba s most nemes bizonyítékáé készül adni annak, hogy elfoglalt helyét a fejlődés minden kétségével s a haladáshoz szükséges erővel állotta meg.

Ezt a bizonyítékot a jövő évi budapesti millenárius kiállítás sorozatán s az ezzel kapcsolatosan elkészülő nagy nemzeti alkotásokkal együtt fogja Magyarország a művelt világ ítélete alá bocsátani.

ségét volna feladatomból kiszinezni, a mely mindenben nyilvánult; követválasztásnál, ha az egyik Deák párti jelöltet támogatót, a másik akkor okvetlenül Tiszákra szavazott (akár megengedte Kubicza, akár nem), ha az egyik rétet vagy házat akart vásárolni és azt a másik megtudta, okvetlenül oda ment az eladóhoz, inkább ráigért egy csomó pénzt, csak hogy elkaparithassa az orra elől.

Péter, a viasz-kereskedő, soha sem házasodott meg, azt hozva fel indokolásul:

— Nem vagyok én számár, hogy a mit keservesen szerzek, azzal az asszonyom az utcákat seprergesse (Péter s selyem rokkolyákra czélzott).

Gáspár pedig szinte nem volt számár, ámbátor háromszor házasodott meg, ekképen vélekedvén:

— Az asszony mindig hoz valamicskét! Két asszonyt temetett el, de csak egyszer keresztelt (jó is, mert az efféle sokba kerül.) Az első feleségéül Petrus Zsuzsánától maradt egy fia, akit unak tanítottatott Selmeczbányán.

Hogy a harmadik testvérrel is számot adjunk, hát bizony a Gyuri számár volt. Kitanulta a doktorságot, de el is költötte, a míg tanult, a háromezer forintnyi örökségét (elnyiték a könyvek és a nagy leckepeknek az egyetemen) s azután sem boldogult. Az emberek gyógyítása hálátlan mesterség Zsolnán. Micsoda idea is volt az tőle! Zsolnán, abban a hegyi levegőben, hol vennie magát a beteg ember? S azonfelül is jó, szelíd nép a tót, ha jön a halál, nem köte-

kedik az vele nem disputál, nem erősködik, hogy nem megyek, maradni akarok, iszom azt, iszom ezt, még amazt is megpóbálom, nem szalajt orvoshoz, patikába, hanem megadja magát „pod szmrty!“ (gyere halál!) és behunyja szemét, az örökkévaló álomba. Ha épen próbálna is valamit, hát legfeljebb át-hajtat a rajeczi fürdőbe, hogy egy pár marasztaló köpölyt tegyenek a más világra kérezkedő testére.

Szomorú, végtelenül szomorú viszonyok ezek orvosi szempontból. A paraszt mindekelőtt nem beteg, de ha mégis beteg, nem gyógyíttatja magát, de ha mégis gyógyíttatja magát, nincs fizet, mert nincs pénze. Ami az urat illeti, az ugyan szokott beteg lenni és az néha gyógyíttatja magát és pénze is van néha, de még se fizet néha se, hanem inkább azt mondja a doktornak jutalom fejében:

— Legyünk, barátocskám ezentel per tu.

Dr. Trnowszky tehát szerzett tehát sok jó per tu barátot egy életen át tartó praxis alatt, de olyan szegényül halt meg, hogy a temetés is alig futotta ki a vagyonszámból, hátra hagyván egy csomó czó-mókot, néhány rossz butort, orvosi szerszámokat és egy tizenegy éves kis leánykát, Apollóniát.

Gyönyörű leány-palánta volt, nemes, ovál arcán valami édes, szomorú kifejezéssel, hosszú pilláktól árnyékolt szeméi üde, nedves fényben kéklettek; hát még az a szépséges kalászszi hajkoszoru a fején! Egy arra csatangoló híres festő meglátta, eszébe ötlött, hogy a Mi Asszonyunk, országunk patronája, közülbelül így nézhetett ki gyermek-

korában, lefestette s képét (mely most egyik nemzeti gyűjteményünkben van) „Mária gyermekora“ czímen sokat magasztalták akkoriban a hírlapok.

A szegény doktor halála napján, Blázy Miklós uram, a polgármester, találkozott az utczán Trnowszky Gáspárral s annyira el-lágyította, beszélgetvén a gyászetről, hogy az késznek ajánlkozott a kis Apollóniát magához venni s gyámságát elvállalni; a miért legott dicsérni kezdték városzerte. Lám, mégis van a fősvény kutyában egy szemerny sziv.

Nosza, meghallván ezeket, dühbe jött Trnowszky Péter, rohan a városházára ló-halálában, hogy ő akarja a gyámságot elvállalni, neki ugy sincs gyermeke, de meg annál a gazembernél ugys tönkre menne a gyermek stb.

Hire Blázy uram megnyugtatta.

— No hát ön lesz a gyám, Gáspár ugy is csak immel-ámmal vállalkozott.

Mire ment Gáspárhoz a Péter lépéseinek.

No iszen, az kellett, izében csört tett a városházára, miután ő vállalkozott elsőnek a leánykáról gondoskodni, magának követeli a gyámi tisztelet, vagy különben vonja le ebből a következenziákat a városi magisztratus.

A polgármester, mint minden oportunist, zavarba jött, nem bírta magát többé elha ározni.

Mindkét Trnowszky egyaránt hatalmas oszlop volt Zsolna városában, ha ők neki

Amit a magyar állam mai területén, 322,310 □ kilométeren, az ország tizen-nyolcz millió főnyi lakossága a magyar haladás és műveltség dokumentumaiként őszszehordhat egy nagyszabású nemzeti közkinccstárba; azt mind látni fogjuk a millenniumi kiállításán, Ami a magyar nép és magyar föld nemzeti sejtésége, érdekessége, termelése: az együtt lesz egy rendszeres, őriási gyűjteményben, hogy örvendhessenek neki, azok, akik mindazt a magokénak valják s hogy rokonszenvet s barátságos indulatokat keltsenek az életrevaló magyar népránt azokban az idegenekben, akik a külföldről jönnek majd hozzánk, mint a mi kedves vendégeink. Ha idegenek is ők nekünk vérök és faji származásuk törvénye szerint, de édes testvéreink mindnyájan a humanizmus alapján s az emberiség közös nagy érdekének, a civilizációnak szolgálataiban.

Am azt, amit Magyarország a mai napon mint haladásnak fokát felmutatni képes, megtalálhatnók részletekben, itt-ott ünnepies kiállítás nélkül is: hisz' a műveltség félreterhetetlen nyomokat és jeleket hagy mindenben, a mit magasztos hatalmába kerít; s a fejlődés egyik nagyerejü harciosa, a nemzeti ipar, ezer meg ezer változattal tárja ki produktumait, bármerre forduljon is a kíváncsi szem.

De a mult idők érdekes maradványai, egy nemzet ezeréves történelmének a fennmaradt emlékei, némely esetben a fenyegető semmivá válástól szerencsésen megmentett ereklyéi, kínálkoznak uton-utfélen, hogy gyönyörködünk bennök, vagy hogy a tanulságok-t levonván belőlük: épülünk általok.

A muló esztendő elviszik magukkal a bennök fogantatott aktualitást, s a mit az új idők kívánalma, divatja, haladása immár muzeumokba valónak itél: nem kerül az többé különös ok nélkül a maga egykori fényével a nyüzsgő, eleven világba. — Arra, hogy az ilyen letűnt érdekességek ismét felszínre kerüljenek s a nagyközönség érdeklődésének a középpontjává tétessenek, csakugyan ritka alkalom kell, olyan, a minő a mi ezredéves kiállításunk lesz.

S ez a történelmi nevezetességü, a magyar nemzet életében örökké páratlan fontosságú kiállítás teljesíteni fogja e részben

is hivatását; elénk fogja tárni mindazt, a mi a honfoglalás óta mint jellegzetes magyar alkotás ismeretes; az ősmagyar honfoglaló harcász földi maradványairól átröpülhet majd tekintetünk az első keresztény magyar királytól ránk maradt öröksége, végignézhetjük emlékeinkben a letűnt századokat; kronologikus sorrend szerint tünődhetünk el azon, hogy mily fokozatokban fejlődött Magyarország oda, a hol ma van.

Ezért lesz a jövő év május másodikika (a millenniumi kiállítás megnyitásának a napja) igazi nagy ünnep a magyar nemzet történetében minden időközön át. Már ezért is érdemes lesz az egész művelt külföldnek el-fáradni hozzánk, a mi barátságos vendégzarető magyar fővárosunkba, hiszen ezer év történelmének a kézzelfogható jele, megelevenült maradványai ily nagyszabású csoportosításban tulthetnek érdekesség dolgában minden képzelhető fajtáján a muzeumok rendszerint egyoldalú s a mellett mindig temetőjell-gü gyűjteményein.

Avagy hol van világon állandó gyűjtemény, amelynek ötszázhuszezer négy-szög-méter terület kellene a befogadására, mint a hogy kell a jövő évi magyar millenniumis kiállításnak, amely területnek a beépítése ötödfélmillió forintnál jóval többet nyelt el? Tudunkkal nem volt még sehol a világon országos kiállítás, amelynek ily területre lett volna szüksége, de nem is volt még ország, amelynek az jutott volna eszébe, hogy kerek ezer év fotografiáját teremtsen meg: ily millenárius kiállításban. S ezen a csinos területen százhatvanöt különféle csarnok és egyéb kiállítási épület van, legnagyobb részét igazi paloták.

Kétségen felül áll, hogy a magyarok jövő évi nagy kiállításának a legnevezetesebb része a történelmi kiállítás legyen, amelynek egészét a kiállítás első főcsoportja öleli fel, míg a második főcsoport a jelenkor vívmányait fogja elhelyezni egymás mellé.

Ez a történelmi főcsoport mindenek előtt arról nevezetes, hogy a hazai építészeti fejlődését feltüntető oly épületekben lesz elhelyezve, amelyek már maguk is megannyi emlékei a magyarság multjának. A tizedik századtól, a román építészeti izlés-től kezdve a mai napig minden fázisát feltüntetik ezek az épületek a magyar építészeti haladásának.

Az egész épületesoport az ugynevezett Széchenyi szigeten van, amelyet tiszta szép tó vesz körül, úgy, hogy a néző már mesz-sziről egy külön világot sejt abban a reznyes csoportban, amelynek középkori vára, kastélya, temploma megannyi remek utánzata egy-egy meglevőnek, amelyhez a valóságban a magyar nép multja fűződik. Ott lesz a byzanci román izlésű csarnok, amely a magyarok első felkent királyának szent Istvának a korát jellemzi (ebben fogadja majd a király a hazai és külföldi küldöttségeket); ott lesz a vajda-hunyadi vár csodás hűségü utánzata, amely é énk varázsolja még restaurált állapotában is a nagy török-vero Hunyady János országkormányzó emlékezetét; a XIV—XIX. század ez egyetlen megmaradt nevezetes épülete után a XVI—XIX-ik század építészeti emlékei következnek: a régi gazdag magyar főurak ősi kastélyai.

S ezekben az érdekes s a multból ide varázsolat épületekben lesz benne mindaz, ami emlék a megfelelő korszakból, mint történelmi kincs megmaradt nekünk, magyaroknak. Itt lesznek a régi magyar királyok kincsei, úgy az anyagi, mint a szellemi értékek, minők a nevezetes történelmi okmányok és könyvek, ez utóbbiakból például a bíres Corvinák.

Összegyűjtjük itt a király kincstárának minden magyar eredetü, nagybirü kincseit; megtaláljuk idegen uralkodók szives jóvoltából a hozzájuk, külföldre vándorolt magyar származású drágaságokat, a török szután, a Vatakan, az olasz király, a német császár, az orosz czár s a temérdek külföldi muzeum, mind kitünő előzékenységgel öcsátja erre az alkalomra a kiállítás rendelkezésére, a mi magyar műkincs erejébe, emék ma már az ő tulajdona. S mindenekelőtt ott lesz minden magyar ember összes magyar vonatkozású, féltve őrzött drágasága, legyen az kép vagy szobor, vagy ékszer, vagy ruha- vagy fegyver.

A vajda-hunyadi vár földszintjén levő lovagteremben pedig a hadtörténelmi emlékek gazdag csoportját találjuk a magyar hősookról maradt ereklyékkel együtt; a többek közt például II. Lajosnak, a mohácsi nagy csatában elesett ifjú magyar királynak a panczéltöltetét.

S ennek a romantikus izü, de teljesen igaz alapokon nyugvó történelmi csoportnak a kiegészítéséül lesz a millennium folyamán egy a maga nemében még eddig a fődkerek-ségen páratlanul álló olyan díszmenet Budapestén, amelyre bizonynyal egész életében visszaemlékezik majd, aki megéne.

A Vágó Pál festőművész tervezte millenniumis történelmi nagy díszmenet ez.

Egy hatalmas, gyönyörű, komoly felvonulás a mult nagy alakjainak a személyesítésével. Elkezdve Árpádtól, a kit a hét vezér s a kacagányos magyar leventék kíséretnek lóháton, ezer év előtti korhü öltözetben, Maga a honfoglaló vezér hófehér lovon, körülötte a pusztaszeri vérszerződés alkotmányos bajnokai. Azután az első magyar király, oldalán A-z'rik püspökkel, a nagy hittérítővel; nyomukban a szent kereszt alatt vonuló proceszsió, amely magával ragadja a pogány magyarságot, s a k-restznek nyeri meg a nemzet fiait. Megelevenül az egész magyar történelem; ami dicső kimagasló volt benne, azt álmodjuk újra és látni fogjuk nagy királyainkat, amint egymás nyomdokaiba lépnek és újra letűnnek, mint hulló meteorjai az évszázadoknak.

Ott lesz nagy Lajos, ott lesz hollós Mátyás király, ott lesznek a Habsburgok, s hadverő vitéz fejedelmek E délynak. S megtaláljuk újra ezernyolczszáznegyvennyolczat, a magyar nemzet szabadságharczának a kimagasló alakjaival; aztán következik a nagy kibékü és a király és a nemzet között: az 1867-iki kiegyezés!...

Ezer esztendőt nem támasztottak még így fel sehol a világon!

S ehhez a nagyszabású történelmi színjátékhoz az egész Magyarország minden

dőltek egy-egy tiszt széknek a közgyűlésen, ugyancsak ropogott, ha össze nem tört.

Telát egyszerűen érintetlenül, függőben hagyta a véletlen támadt, kínos ügyet. Sok mérges pattanás mulik el önmagától.

De ez nem mult el — mert a temetési szertartás végeztével, visszajövet a temetőből kézen fogta Gáspár nagybácsi a kis árvát ott az egész gyászoló gyülekezet szemeláttára.

— Jőjj velem gyermekem!

Még el sem mondhatta az utolsó szót, már odaugrott Péter nagybácsi vörös, paprika arcczal, vasvilla szemekkel s kiszakítá a gyermeket Gáspár kezéből.

— Ne érintsd a gyámleányomat te farizeus! Szeretnéd a becsületes testvért játszani egy-e? Ez ni! (Füget mutatott neki az ujjával.) Egy, kettő, három, lépkedj előre Apolka!

A leányka szemeiből zápor módra ömlöttek a könnyek. Hagyta magát rángatni érzéketlenül. Nem tudta miről van szó, nem hallotta szavaikat. Még mindig azoknak a rögöknek a dübörgése zúgott a fejében, tómpán, szibbasztóan, melyek a koporsóra zúhogtak.

— Add ide azt a leányt, mert összetörlek, — hörögte Gáspár.

— Azt szeretném én látni, hogy közelebb jőjj. A szemed közzé köpök te uzorás.

— Hub, te tolvajok orgazdája — ordítá Gáspár és rávetette magát Péterre, megmar-

kolva a fekete selyem nyakkendőjét, iojtogatni kezdte.

Nagy dulakodás támadt közöttük, piff, paff, hullottak a pofonok és öklölések az istenfélő népek botránykozására.

„Ilyen szégyen, épen a temetés órájában! De jól járt az a szegény elköltözött lélek, beh jól járt, hogy kitette innen a lábát. Oh, hogy nem nyílik meg alattuk nyomban a föld!

„Hát nem kellene az istent is sequ estium alá vetni! — sopánkodott az istentelen vén eretnek Domák Mihály — „hogy ilyen embereknek hajgál le vagyont, tekintélyt szerencsét.”

Egy szegény irnokné, (a kinek férje, Klivényi József rokonságot formált az Apollónia elhalt anyjához), miközben a két öszszetépített ingü, kékre öklözött testvért szétválasztották barátaik, czipelve őket erőszakkal külön-külön lakásaik felé, felkapta Apollóniát a kezébe.

— Ne sirj, kis rubintom. (Megtörülgette a leányka szemeit gyöngédeu, a saját ünneplő fekete kötényével.) Ne menj egyik-hez sem. Mit keresnél szegény pihegő galambka, gonosz ölyvek között! Gyere inkább hozzám. Szegény vagyok ámbár, mégis puhább ágyat vetek éjszakára, mert a szívem puha kicsikém te hozzád.

megyéje beállítja fiai közül a résztvevőket, a szereplőket; ott lesz a menethen ur és paraszt; ott lesz az egész ország. A gazdag ur maga állítja ki pompás, költséges ruháját, az egyszerű nép fiáról a megyék gondoskodnak.

Minden lovas, a ki ott szerepel, becsületére fog válni annak a közmondásnak, hogy lóra termett nemzet a magyar. — Az urak mind híres lovasok; a többiek mind kiszolgált huszárok, vagy hamisítatlan magyar csikósok, akik úgy jönnek majd ide a pusztákról a maguk sárkányvérű lovaival.

Ezért a látványért csak érdemes lesz a külföldiek elfáradni hozzánk!

Folyt. köv)

Színház.

Egy hét.

Debreczen, november 16.

(R.) Udváriások akarunk lenni s egyszerűen csak azt vállaljuk az elmúlt hétről hogy az sikerült volt, s kedves volt. Négy Hentallerné-est, egy Goldstein Számi-est, egy premiér. Többet sohasem követeltünk a direktortól, Hentallerné négy estén át ragyogtatta briliáns művészetét a színházban, s mikor utoljára csendültek fel csüdtörtőkön este a Madarász melódus akkordjai, úgy láttuk egy pillanatra a kigyuló nézőtéri lámpák fényében, hogy ismét szomorúság és véghetetlen unalom költözik a templomba, ahol muzsák és hamishangu operette-divák lakoznak. S tény, hogy pénteken este az unalom fátyla borult a nézőtérre és mindegyikre, még Goldstein Számi is, aki Munkácson született s Debreczenben telt házat csinált megjelenése.

De történt valami olyan is a héten, ami eddig nem fordult elő. Egy laikus színházlátogatóban felbuzdult valami — ki tudná mi, — s élénken kezdett érdeklődni színházunk jövő sorsa iránt, oly rendkívül komolysággal, oly fontoskodással, mintha legalább is ő tőle függne hogy mi lesz voltaképpen az a kossuth-utcai színházzal, melynek igazgatói neveltséges szubvencziót kapnak s egytől-egyig csak koldusbottal és adóságokkal rendelkeztek. A laikus színházlátogató elmondta nézeteit egy helyi újságban, s a többi lapok tartották oly érdekesnek ezt a közügyet, hogy reflektáltak rá, természetesen megintve Laikust, s szerénységet hirdetve neki. A mi ezután történt oly humorisztikus jelenség a legöregebb laikusok életében is, hogy eleinte megdöbbenést, aztán cseades derültséget keltett a legszélesebb körökben. Laikus ugyanis eltelede, hogy ő voltaképpen csak laikus, elfelejtett mindent, csak egyet látott tisztán, azt hogy ő sarokba van szorítva, hogy az ő cikkelyei eltévesztették a hatásukat, s ahelyett hogy igen nagy felháborodást keltettek volna Debreczen városa ellen, mint a ki oly neveltségesen kicsi összeggel szubvencionálja a színházat, egyszerűen nem keltettek semmiféle olyan irányu mozgalmat, amely a sajtó ama elemei ellen irányult volna, akik nem tartanak szükségképpen mindent jónak, a mi a színház köréből jő. Laikus bizonyosan azt várta, hogy az ellenségeskedő sajtó munkáit meglincheli az isteni nép, s miután ez, — örök föltja marad a világtörténelemnek! — nem következett be, kijelentette a következő cikkelyben, hogy bűn főbenjáró krimen másnak tollat adni a kezébe, hogy színházi kérdésekben nyilatkozzék, csak neki egyedül, ki mindig lesz annyira laikus, amennyire nem volt kritikus soha... Nos, ha ezt nyíltan nem vallotta be épen, de körülbelől odavergált minden sorával.

Hát mi Laikussal már végeztünk tegnap. Nekünk nem tud inponálni ő „uraságoktól levetett“ frázisaival, — sőt abszolúte semmivel, ha még annyira belepillantott is a színház üzleti könyveibe. Mi nem, hogy bele nem pillantottunk ezekben a könyvekbe, de

még távolról sem láttuk őket, de annyit tudunk és vallunk, hogy nincsenek oly véghetetlenül megdöbbenő anyagi viszonyok a debreczeni színháznál. Nem akarunk az unalomig aprólékosak lenni. A debreczeni színházigazgató kap annyi szubvencziót, amilyenel ő nyújthatna többet, jobbat és szebbet, mint amennyit a mostani.

Nagyon természetes, hogy oly gazdálkodás mellett nem is lehet kijönni, mint a milyen Tiszai igazgatóé.

Kezdjük a fejénél. A Laikus statisztikájában első helyen szerepel a tagok havi fizetése.

Nem vonjuk kétségbe az összeg hitelességét, csak annyit jegyzünk meg, hogy ebben az összegben benne van az igazgató és igazgatóné havi fizetése is. (Az igazgató négy-szer lépett fel eddig, az igazgatóné egyszer sem.) Azán tovább. Oly kerek összegek vannak említve mindeütt, hogy mi úgy véljük, és mint tudjuk is ez a statisztika csak az előirányzatot tünteti fel. — Azt, hogy mennyit irányoz elő a direktor egy hóra. Hogy az előirányzatot sohasem emésztik fel a tényleges kiadások, az természetes.

Olyan szubvenczióval, mint a milyen Debreczen város ad az ő színházának ki lehet jönni egy olyan direktornak ki nem csak a saját zsebére dolgozik, hanem méltányolja a közönség érdekeit is. Debreczenből még nem ment el színházigazgató koldusbottal és éppen az a szerencsétlen Tiszai igazgató volna, ha elmegy. Neveltségesnek találjuk, hogy valaki mindig az ő kiadásaira hivatkozik, mikor nem tud az elmúlt évről példát mutatni arra, hogy veszteséggel, érezhető veszteséggel zárta le az könyveit. Ha pedig tényleg oly megdöbbenő az a deficit, a mi a színháznál mutatkozik tegyen arról előterjesztést maga az igazgató, vagy tett volna akkor, midőn három év előtt megbízták a színház további vezetésével. A helyzetet épen nem tartjuk oly válságosnak és ijesztőnek, mint azt feltüntetni igyekeznek. Vagy tud valaki igazgató lenni vagy nem. Ha tud, akkor tegyen beosztást a társulatában, hogy ne tartson négy-öt komikust, mikor egész szerepkörök vannak üresen, betöltetlenül s haszon oda, hogy ha valaki fizetést huz, és fel van véve a tagok névsorába, akkor tartsa kötelességének játszani is. A feleség eltűnik egy kötelességtudó színész nő mellett.

A mint észrevettük az igazgatót leginkább az keserítette el, hogy a műsorra vonatkozólag megszorítva akar intézkedni a színügyi bizottság. A bizottság eme tervét mi a lehető leghelyesebbnek találjuk. Helyesnek találjuk pedig azért mert igen neveltségesnek tartjuk azt, hogy még egyik napról a másikra sem lehet biztosan tudni a műsort. Praecedens évre Leszky András Aradon, kinek ott szerződésileg van kikötve, hogy a műsort köteles előre beterjeszteni minden héten egy bizottság elé, mely bizottság annak be nem tartása estén bünteti az igazgatót. Tehát nem oly példátlan ez a mi fel tudna háborítani bárkit, ha még Laikus is valaki. Aztán mi reméljük, hogy nem lesz oly közszívű az a bizottság a direktorral szemben. Méltányos lesz, s figyelembe fogja mindig venni az elfogadható okokat, melyekért a műsort be nem tartotta az igazgató.

Egyébként várjuk be a pályázat határidejét. Pályázó fog akadni elég, közülük bizonyára maga Tiszai Dezső, — akkor majd meglátjuk, hogy mielőtt intézkedéseket tesz a színügyi bizottság, aki megfogja oldani ezt a kérdést, hogy meg leszünk elégedve vele mindnyájan.

* Tegnap este népelőadásul az *Uj honpolgár* került színre. Egyébb nem történt.

* Pillangó-csata. Ma este premiér képen Sudermann Hermann 4 felvonásos színműj: a

Pillangó-csata kerül színre. — A darabban nehéz, de sikeres szerepe van Tapolczai Dezsőnek s Cserny Bertának. A színműben az egész drámai személyzet közreműködik. — Holnap este *Goldstein Számi jő*, s csinál telt kasszát a direktornak.

NAPI HIREK.

T á j é k o z t a t ó.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. — Kérjük a lapnak csak az egyik példalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. Az igtató, kiadó-hivatal s az irattár a felelők felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óráig közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A Gönczy-egyesület „Otthon“ a Keresk kad émia palo ájában.

Zeneestély a „Bika“ kávéházban: hétfőn Magyar testvérek, szerdán Rácz Károly, a „Angol királynő“ szállodában minden kedden, pénteken és vasárnap.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban, nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6 ig.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

Famunkatanítás. A kézügyesítő egyesület főreáliskolai mülhelyében d. u. 2—4 óráig. Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken a k e n haladó csoport.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában. Nyitva minden szerdán és szombaton d. e. 11—12 órákor.

Színház mindennap este 7 órákor.

— Istenitisztelek. Holnap vasárnap a helybeli templomokban a következő lelkészek tartanak istenitiszteleket. — A református templomokban d. e. 9 órákor prédikálni fognak: a nagytemplomban *Mindszenti Imre*, s lelkész a kistemplomban *Szilágyi Imre* s. lelkész, a Kossuth utcai templomban *Ferenczy Imre* s. lelkész és az ispotály templomban *Könyves Tóth Kálmán* s. lelkész — A róm. kath. templomban 7 órai misét *Kovács Márk*, a 9 órai nagymisét és a szentbeszédet *Dr. Wolafka Nándor* püspök tartja, 1/2 órákor pedig *Molnár Kálmán* misézik, a délután 3 órai litániát szintén *Molnár Kálmán* végzi, míg a keresztyén tanítást *Kovács Márk*. — A rózsafüzér társaság ajtatosságánál pedig *Dr. Wolafka Nándor* püspök lesz jelen. — Az ágost. evangélikus templomban délelőtt 10 órákor lesz istenitisztelek, amelynél *Materny Lajos* lelkész prédikál.

— Kiss Áron püspök üdvözlése. *Simonffy Imre* kir. tanácsos főgondnok és *Némethy Lajos* a debreczeni ev. ref. egyház legidősebb lelképásztora tegnap délután összehívták a presbiterium közgyűlését, mely tanácskozását, egyesegyedül a néhány nap mulva nyolczvanadik életévét betöltő *Kiss Áron* püspök ünnepeltetésének szentelte. Szép számmal gyűltek össze a presbiteriek, akiket e ritka, örvendetes alkalomból *Simonffy Imre* főgondnok üdvözölt. Miután előadta czélját a gyűlés összehívásának és hálával emlékezett meg az ő elnöktársát, a tiszántuli egyházkerület érdemes főpásztorát kitüntető isteni kegyelemről, a presbiterium egyező akarattal elhatározta, hogy azon a napon, melyen szeretett püspöke ároni népes családja, gyermekei és unokái virágzó körében ünnepl munkás élete nyolczvanadik évének betöltését, anyival inkább csatlakozik a többi hatóságok és testületek tisztelgéséhez, mert legközelebb áll hozzá, aki egyik elnöke lévén a presbiteriumnak és első lelkésze a debreczeni anyaszentegyháznak. E ritka halandónak adatott hosszú életkor mértföld mutatójának

jegyzőkön
örökíti az
ban szerz
püspöknek
zökönyvét
ban me
küldötsé
tott és h
tagu küld
teletü mé
18-án hé
és neki a
könyvet
november
nadik év
lesz, az
családja
üdvözlés
azonban
nak a k
Sim
vezetése
Könyve
Bekény
Sándor,
véd, Le
L. Nag
Pongó
Jóó Ist
Sz. Sza
Szinay
rokocsi
János.
A
lekezik
dul 10
sülünk,
ságok é
például
a kolleg
testület.
debrecz
ségi je
démiai
joghallg
kell a
látózha
ságok
a kalen
hetnek
a far
tánczes
szép le
30-dik
hivóka
sen m
zatot
alkalon
rületbe
esküvő
kiutett
dotta
nem
dig az
ból eng
„Az a
kiváló
törvén
zásba
csak,
temi
lőség
és pe
nek a
czikke
végre
kiván
31-
ev. re
óráko
ének
emlék
mely

jegyzőkönyvébe igatja szeretetét és megörökíti az egyház és haza hosszú szolgálatában szerzett bokros érdemeit az ünnepelt püspöknek. Az ovációk közgyűlés jegyzőkönyvét Somogyi Pál főjegyző nyomban megfogalmazta s azt egy öttagú küldöttség hamarosan revideálván, felolvastott és hitelesítette. — A presbiterium 25 tagú küldöttséget bizott meg, hogy főtiszteletű méltóságos Kiss Aron püspököt e hó 18-án hétfőn délelőtt 10 órakor üdvözölje és neki az album-szerűleg bekötött jegyzőkönyvet átadja. A püspök ur ugyanis csak november 22-dikén tölti be élete nyolcvanadik évét. De 20-dikától fogva Budapesten lesz, az egyetemes konvent ülésén. E miatt családja hétfőn gyűl össze az agg család fő üdvözlésére. A küldöttség tagjai, kikhez azonban a többi presbiter is csatlakozhatnak a következők:

Simonffy Imre kir. tanácsos főgondnok, vezetése alatt: *Némethy Lajos*, *Kiss Albert*, *Könyves Tóth Kálmán*, *Dicsőfi József*, *Bekény Péter*, *Csanak József*, *Harangi Sándor*, *Kertész János*, *Kovács József* ügyvéd, *Lengyel Imre*, *Dr. Medve Kálmán*, *L. Nagy Bálint*, *B. Nagy János*, *Óri Mihály*, *Pongó Lajos*, *Puky Gyula*, *Rigó Ferencz*, *Jóó István*, *Somogyi Pál*, *Márk Endre*, *Sz. Szabó László*, *Dr. Sz. Szabó József*, *Szinay Gyula*, *Könyves Tóth Antal*, *Otrokosi Végh János*, *Dóczi Gedeon* és *Zöld János*.

A küldöttség délelőtt 1/2, 10 órakor gyűlekezik a konzisztoriális háznál s onnan indul 10 órakor a püspöki lakásra. Ugy értesülünk, hogy a 80 éves püspököt más hatóságok és testületek is üdvözölni fogják; így például a városi tanács, a megyei tisztikar a kollegiumi tanárok és az ev. ref. tanító testület.

— **Eljegyzés.** *Dr. Galánffy János* a debreczeni kir. törvényszék kintű képzett-ségű jegyzője eljegyezte *dr. Öreg János* akadémiai tanár hájos leányát *Hona* kisasszonyt.

— **Jogászok táncestélye.** A debreczeni joghallgatók megtanulják, hogy ragaszkodni kell a §§-okhoz. De azért a §§-ok sem korlátozhatják őket annyira, hogy táncmulatságok dolgában is szóosan ragaszkodjanak a kalendárium szabályaihoz. Ők megengedhetnek magoknak annyi szabadságot, hogy a farsangi határidőn túl is rendezhessenek táncestélyeket. Absolválják őket a debreczeni szép leányok. — A jogász ifjúság november 30-dikán táncestélyt rendez, melyre a meghívókat most nyomtatják.

— **Házasságkötés otthon.** Érdekesen megindokolt elvi jelentőségű határozatot hozott a belügyminiszter abból az alkalomból, hogy a b-i anyakönyvi kerületben egy magas állású ur azt kérte, hogy esküvője „kiválóbb társadalmi állására tekintettel” a lakásán tartassék meg. Kimondotta ugyanis a belügyminiszter, hogy ezt nem tartja megengedhetőnek, nem pedig azért, mert csak rendkívül fontos okokból engedhető meg a háznál való polgári esketés. „Az a körülmény azonban, hogy a házasulók kiválóbb társadalmi állást foglalnak el, a törvény kivételes intézkedésének alkalmazásba vételét megengedő fontos oknak nemcsak, hogy nem tekinthető, de ilyen alapon tenni kivételt egyenesen ellenkező az egyenlőség és a szabadelvűség követelményeivel; és pedig azt a szabadelvű szellemet, melynek az 1894. évi 31., 32. és 33. törvény-cikkek létüket köszönik — ezen törvények végrehajtásával is elvi tisztaságában fenn kívánom tartani.”

— **Emlékünnepély a főiskolában.** Az ev. ref. főiskola kegyeletes ünnepély színhelye lesz folyó hó 18-án, hétfő délután 5 órakor. Ekkor tartja meg ugyanis a főiskolai énekkar a Nagy Lajos kegyes alapító emlékeztetése évenként szokásos ünnepélyét, mely alkalommal *Balogh Ferencz* theológiai

professzor mond emlékbeszédet s a kantus énekeket zeng. Az emlékünnepély a kollegium előterében, a 2. emeleten lévő énekeremben fog megtartatni.

— **Hangverseny.** A cs. és kir. 39. gyalog ezred zenekara által Krause Antal karnagy vezetése alatt f. évi november hó 17-én a Margit-Fürdő dísztermében hangverseny tartatik.

— **A dalegylet karmestere.** Márk Endre úrtól, a dalegylet elnökétől a következő nyilatkozatot kaptuk: „A *Debreczeni Ellenör* tegnapai számában egy olyan tartalmú cikk jelent meg, a mely szerint Mácsay Sándor dalegyleti karnagy ur gyengélkedő egészségi állapota folytán állásától felmentetett s helyébe Hites Lajos ur választatott meg. Ez a hír téves, csak annyi igaz, hogy Mácsay Sándor urnak ki csakugyan gyengélkedik a dalegylet választmánya egészségének helyreállítása céljából szabadságidőt adott. — Eltekintve attól, hogy a karnagy állás üresedésébe sem jött, Hites Lajos urnak megválasztására különben sem lett volna szükség, mert őt, mint a ki a debreczeni dalegyletet annyi diadalra vezette, a ki fáradhatlan munkássága, szakavatott ügyessége által magának hervadhatlan babérokat szerzett, s a ki iránt a dalegylet minden tagja osztatlan hálával és tisztelettel viseltetik a dalegylet érdemei elismerésül életfogytiglan *tiszteletbeli* karnagyává választotta. — E minőségben a dalegyletnek ő már számtalan szolgálatot is tett. Márk Endre dalegyleti elnök.” Midőn készséggel helyet adunk a nyilatkozatnak, a magunk igazolására megjegyezzük, hogy ama hirt szóml-szóra a Debreczeni Reggeli Ujságból vettük át.

— **Az ellakatolt utca.** A Széchenyi utcáról a Kádás utcára átvezető egyetlen szűk sátor, alias kutyaszorító megszűnt a járművek közlekedési helyül szolgálni. A mérnöki hivatal intézkedése következtében az ottani lakosok kérelmére az utca mindkét bejárata elé 3—3 hatalmas czölöpöt vertek, melyek közül a középsőket (mindkét helyen) lefűrészelték a tövüknél, hogy lehajthatók legyenek, rájuk závarzatot erősítettek s hatalmas wertheim lakatokkal látták el. Ezt a fortélyosan kiesztelt felnyitható s lezárható töképedig azért állították fel, hogyha a karesu közre nyíló két kapun mégis szekerek közlekednének, a lehajtott tökéken keresztül bemehessenek.

— **Az ebadó ellen.** A debreczeni vadásztársulat választmánya f. hó 21-én csütörtökön délután 5 órakor ülést tart, melyen a vadász-ebekre vonatkozólag az ebadó ellen indítandó mozgalom fogja a megbeszélés tárgyát képezni. Egyéb folyó ügyek is tárgyalatnak.

— **Kitüntetett debreczeni torma.** A torma virsli hívei egy idő óta épen olyan kegyelettel emlegetik a Debreczen nevet, mint például az emberiségnek az a nem csekély számú része, amely a debreczeni kolbásztól tud lelkesedni. *Biró Pál*, aki elősmert szakember a konyha kertészet és a gyümölcs tenyésztés terén, minden füstölt nyelv és virsli kedvelő előtt bámulatosan nagyra nőtt kitűnő tormaival tette jóhangzásává a „debreczeni” nevet. Az ő debreczeni torma előtt a muzsák is meghajoltak, pedig volt idő midőn Debreczen hódolt meg az oroszoknak. *Biró Pál* a Szent Pétervározt rendezett nemzetközi gyümölcs és kertészeti kiállításán ezüti érdemdiplomát kapott elsőrendűnek ítelt tormaíért. A két díj megtekinthető *Leidenfrost Armin* kirakatában.

— **Tolvaj csavargók a szállító-kocsiban.** Tegnap este a nagy vasúti állomásnál a Szatmár felől érkező vonatra várakozó 15. számú győlogatú bérkocsis lováról, mialatt a kocsis az állomás előtt társaival beszélgetett — lelepták a pokróczot. A károsult azonnal jelentést tett az állomásnál lévő rendőrfelügyelőnek, a ki el is indított néhány rendőrt az ev. ref. ispotályt környező, elhagyatott, az ev. ref. köddel fedett területre keresni a tolvajokat. Ott azonban nem találtak senkit, a kit csak gyanúra is lehetett volna tartoz-

tatni. Éjjel két óra felé azonban eszméje jött az egyiknek, hogy a „Rosenberg és fia” szállító czég kocsijába be kellene nézni, hátha a szélmentes helyen valakit találóának. Ugy lett, a mint gondolta. Ott feküdtek a hataimas kocsiban *Ambrosch Péter* és *Pozsgai Péter* csavargók, fejük alatt az este ellopott löpokróczzal. A rendőrök a tolvajok szállását természetesen rögtön áttették a város-házához.

— **Az első hurka-estély.** Ho'nap, azaz vasárnap *Törő Imre* Nagy Csapó utcai vendéglőjében *hurka-estély* lesz.

Törvényszéki csarnok.

* **A zágrábi diákok pöre.** A zászlósejtő diákok perénél a botrányok tegnap érték el tetőpontjukat. Az államügyész replikájában teljesen föntartja a vádat, követeli a diákok szigorú megbüntetését, mert — úgy mond — Magyarországnak elégtételt kell adni. Beszéde végén azt hangsúlyozza, hogy neki faj az legjobban, ha a horvát diákok magyar kollégáik testvéries felhívását nem követték. Mikor a közvádó ezeket mondotta, a vádlottak fölugráltak helyeikről és izgatottan kiáltottak: Ámulókkal és denuncziánsokkal nem állunk szóba. A törvényszék visszavonult és elhatározta, hogy a diákokat a tárgyalás további egész folyamára kizárja a tárgyalási teremből. Mikor ezt az elnök kihirdette, leirhatatlanul botrányos jelenet következett. A diákok vad kiabálással jelentették ki, hogy nem engedelmességek a végzésnek. Végre csendőrök léptek a terembe, s csak ezek segítségével a miután a védők minden erejükből igyekeztek a sivitó, fütyülő diákokat engedelmeszre bírni, sikerült őket a terem elhagyására rávenni. Az ítéletet ma d. u. hirdetik ki.

Táviratok.

A magyar főlény.

Budapest, november 16. (A *Debreczeni Ellenör* eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák, hogy ma a *Reichsrathban* Bianchi sürgeti, hogy a magyar főlénynek a birodalomban gátat vessenek.

Takács Zoltán bünpöre.

Budapest, november 12. (A *Debreczeni Ellenör* eredeti távirata.) Ma folytatták *dr. Takács Zoltán* bünpörének tárgyalását. Az erkölcsi tanuk között ott volt *Szilágyi Dezső* is, ki annak idején az Egyetemen tanárja volt *Takács Zoltán*nak. *Szilágyi Dezső* ki jelenti, hogy csak jót mondhat *Takács*ról. Ezután fe akarták olvasni a legfontosabb tanunak, a megszökött *Berecz* Edének vallomását, ekkor a legnagyobb szenzációra *Berecz Ede* jelentkezett. *Akkor érkezett egyenesen Napolyból.* *Berecz Ede* a *lehetőlegsúlyosabban* vallott *Takács*ra.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 16. (A *Debreczeni Ellenör* eredeti távirata.) A Ház ma napirend előtt bejelentette a nyitrai petíció elintézését: *Janits* igazolását. (Bárol nagy zaj.) *Helffy Ignác* interpellált a keleti bonyodalmak ügyében. *Tibád* a horvát törvények közjogellenesége iránt interpellált.

Délután két óra: a budget-vita folyik.

Millennium.

— A kiállítási Sajtóiroda értesítései. —

A történelmi épületek belseje.

A kiállítás történelmi főcsoportjának pompás épületeit már belül díszítik, festik, csinosítják. Ez idő szerint a renaissance-épületben folyik legjobban a díszítő munka. Itt négy nagy termet *Huszka József* tanár tervei szerint festetnek, régi erdélyi XVII és XVIII századi falfestésekből vett motívumokkal. Ez a díszítési mód egyik legérdekesebb speciálitása lesz a magyar faltestésnek, amelynek emlékei Huszka tanár évek hosszu során át gyűjtötte nagy szorgalommal. Magát a festést *Götz* teső végzi a tervező professzor felügyelete alatt.

Országos tornaünnep 1896-ban.

A magyarországi tornaegyesületek szövetségének a millenniumi évben rendezendő nagy tornaünnepé közelről érdekli az ország minden tornászát és sportemberét. Ennek a nagyszabásu ünnepnek a tervezete már elkészült, s az országos torna és sportbizottság legközelebb veszi tárgyalás alá. Maga a terv a következő: *Helye:* Az ezredéves kiállítás versenytere. *Ideje:* 1896 márczius vége, vagy június eleje. Közvetlenül a tanulók országos versenye előtt, vagy után. Két napon át, úgy hogy a második nap ünnepre essék.

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai” nyomda és kiadó r.-t.

Felölős szerkesztő: **Koncz Ákos.**

Nyilt-tér.

Dr. Altman Béla
orvos-sebész,
szülész, nőgyógyász.

Rendel: d. e. 8—10
d. u. 3—5

Lakik **Batthyány utca 2560**
(Stieber ház.)

766—5—5

H I R D E T É S E K.

10241.

1895.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező következő ingatlanságok, u. m.:

1. a Dobozi vagy tábornoki ház 12 hold és 1200 □ öl ondódi föld,

2. öt nyilas Dóka föld hat-hat évre,

3. az Elepi 2 és 5/8 rész nyilas tanyaföld,

4. az ugynevezett hat nyilas és 1424 □ öl postaföld,

5. a 682. sz. ház utáni 3 hold és 1050 □ öl ondódi föld,

6. A Szováth községben levő épületek u. m. belső volt kocsmaépület, a külső Lajda nevű kocsmaépület és az eddigi boltépület 3—3 évre a városháza nagy tanácstermében **f. 1895 évi december hó 3-án d. e. 9 órakor nyilvános árverésen** a városi számvéői hivatalban megtekinthető feltételek mellett haszonbérbe fognak adni.

Miről az árverelni óhajtok azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási árak 10 %-kát bánatpénzül az árvereltető bizottság kezébe készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1895. november 11-én.

A városi tanács.

775—2—1.

Lópokrócok, pelüche takarók, bádóg és vessző fátartók, nagy választékában jutányos árért kaphatók: **Szent-Királyi Tivadar** műipar áru raktárában.

718—32—9.

3 arany,
15 ezüst
érem.
12 dísz- és
elismerő
okmány.

Kwizda Ferenc János

Kvizda-féle

Védjegy.

Védjegy.

Korneubugi marha-táppor,

több mint 40 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágyhiánynál, rossz emésztésnél, valamint teheneknél a tej javítása s a tejelő-képesség fokozása czéljából.

**Egy dobozzal 70 kr.,
fél dobozzal 35 krajczár.**

osztirák-magyar os. és k. udv. szállító.

Román kir. udv. szállító

Tessék a főnnebbi védjegyre ügyelni, s a vételnél határozottan kifejezni: Kwizda-féle Korneubugi marha-táppor.

Fő letét:
kerül. gyógyszer-tárakban és Korneuburgban.

379.

Valódi minőségben gyógyszer-tárakban és droguistákóknál kapható.

István-gőzmalmi lisztek raktára.

Üzlet átvétel.

Van szerencsém a nagy érdemű közönség tudomására hozni, hogy **Balla E.** ur által birt a kenyér-piacz szegletén levő

fűszer-, bor- és ásványviz kereskedést

átal vettem, azt egészen ujjonnan átalakítva a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlom.

A helybeli nagyobb üzletekben szerzett tapasztalataim, becsületeim, szorgalmam, pontos és gyors kiszolgálásom jó és olcsó áruimmal arra fogok törekedni, hogy a nagyérdemű közönség bizalmát kiérdemeljem és azt magamnak mindenkorra biztosíthassam.

Nagyobb megrendelést házhoz szállítok.

Magamat a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva,

vagyok kiváló tisztelettel

525—6—3

Jánossy Béla.

Friss gesztenye a legolcsóbb áron.

Szepeségi lencse és borsó.

Idei töltésű ásványvizek.

KLYTHIA

A bőr
ápolására.

Az arcszín finomítására és szépítésére. ZSIRPOR

legegánsabb toilleto-, bálí és salonpor, fehér, rózsaszín vagy sárga

Vegyészileg megvizsgálva és jónak találva

Dr. POHL J. J. cs. kir. tanár által Bécsben.

Elismerő nyilatkozatok a legjobb körökből vannak minden dobozhoz csatolva.

1 doboz ára 1 frt. 20 kr.

Szétküldés utánvétel

lel vagy az összeg

előleges beküldése

ellen.

1514.

Taussig Gotlieb,

udvari toilleto szappanok és illatszerek gyára.

Főraktár: WIEN, I. Wollzeile Nr. 3.

Kapható Debreczenben **BAUM MIKSÁNÁL** és a legtöbb illatszert és gyógyfűszert üzletekben és gyógyszertárakban.

Szabó Lajos fiai

cégnél

Ágy és asztal-
terítők,

Butorszövetek

Flaneltakaró

Pokrőczok

Szőnyegek, függönyök.

Caschemir

és

Selyem paplanok

Afrique

és lószőr

madráczok

Nagy választékban.

Hirdetmény.

A Debreczenben 3 év előtt a fogyasztási és italadók bekezelésére alakult polgári szövetkezet tulajdonát képező, raktáron levő szeszek, ó és uj szilva, s egyéb pálinkák, rabbi peccsét alatt levő husvétii szilvápálinkák, üveges különféle italok, kisebb-nagyobb ürmértékű hordók, raktár felszerelések s kezelő edények és mértékek, a szövetkezeti intéző bizottság f. évi nov. 6-án kelt határozata folytán, leltár szerint zárt ajánlat utjáni eladásra bocsátatnak. A leltár s az árak a szövetkezeti irodában (Piacz 1824. sz. a) az ügyvezető közbenjöttével megtekinthetők. — A zárt ajánlatok 1895. évi november 28 ik napján d. e. 12 óráig a szövetkezeti irodában tértívny ellenében 1000 frt bánatpénz letétele mellett adandók be.

Kelt Debreczen, 1895 november 12-én.

Az intézőbizottság.

770-1-1.

RONCEGNO

legerősebb természetű arsenikus és vas tartalmú ásványvíz a legelső orvosi tekintélyek által ajánlva és használandó orvosi utasítás szerint: Anémia, halványulás, bőr-, ideg- és női bajoknál, mocsárláz stb. Az ivó kúra egész éven át használhatik. Raktárak minden ásványvízkereskedésben és gyógyszerárban.

H.-Dorogon a város tulajdonát képező „nagy vendégfogadó” 1896. január 1-ső napjától fogva haszonbérbe kiadó.

Bővebb felvilágosítást nyújt **Áron Miksa** Debreczenben, piacz-utca 1714. sz. 772-3-2

10239/95.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező következő ingatlanságok, u. m:

1. a Gilányi katonai laktanya és a Boldogfalvai kert közt, a laktanya nyugoti végében levő 5 hold legelő föld,
2. a Bárány csapszék és mészárszék,
3. a cserapes csapszék,
4. az epreskerti csapszék,
5. a szent-anna-utcai sorompón kívül fekvő 19 hold és 1352 □ öl területű homok hordásos föld 3-3 évre, és
6. a Tóth ház utcai 200 □ öl kerti föld 6 évre, a városháza nagy tanács termében f. 1895. évi decz. hó 4-ik napján d. e. 9 órakor, nyilvános árverésen, a városi számvívó hivatalban megtekinthető feltételek mellett haszonbérbe fognak adani. Miről az árverési óhajtok azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási árak 10%-kát bánatpénzül az árvereltető bizottság kezéhez készpénzben letenni tartoznak.

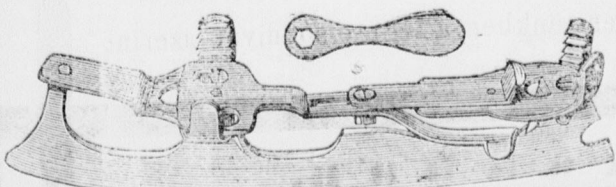
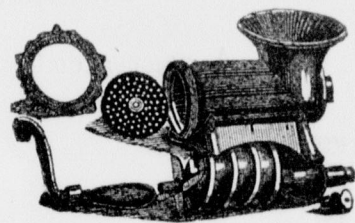
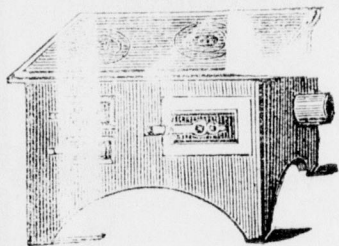
Debreczen, 1895. november 11.

774-2-1

A városi tanács.

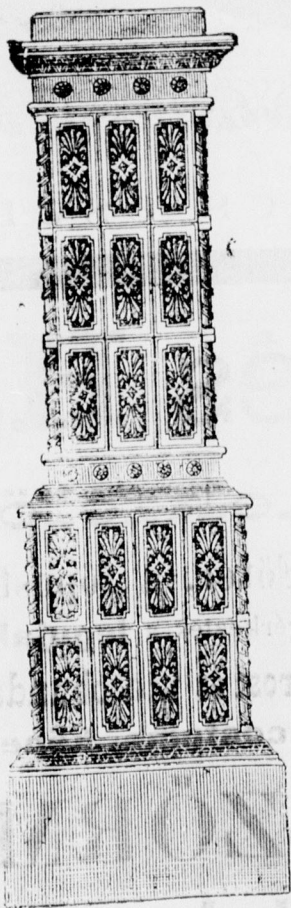
Téli idényre!

TÓTH GYULA vaskereskedő
DEBRECZEN,
városház épületben, Hatvan- és főutczák sarkán.

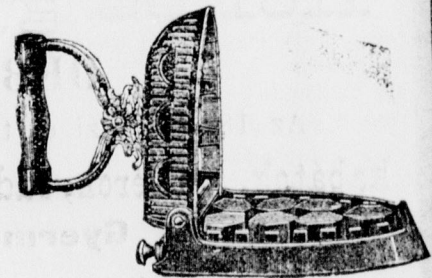
TÉLI IDÉNYRE!

Legnagyobb választék kályhákban, kályha-előkben, kályhaellenzőkben és fakosarakban.

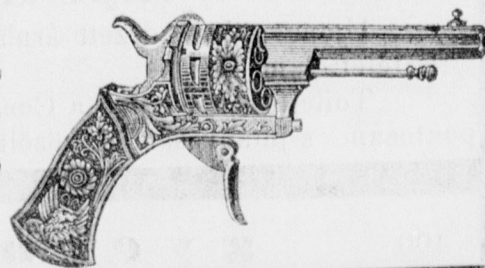
Legnagyobb raktár vasbutorok, gyermekkoscsik, fürdőkádak és vaskonyhák.

TÉLI IDÉNYRE!

! Nincs többé széngöz!

A világhírű Budweiszi porcellán kályhák egyedüli főraktára a legjutányosabb versenyárak és **5 évi** jótállás mellett.

Étkező! Télikert megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, miszerint **Kossuth-utczán** lévő **vendéglőmet egy barok stylben épült télikerttel** bővítettem ki és ennek befejezése külszöbén állok úgy, hogy azt ama körnek megfelelőleg berendezve

— folyó hó 24-én —

ünnepélyesen adom át a forgalomnak: a télikert igen kellemes otthont fog nyújtani t. vendégeimnek, amennyiben tiszta levegője mindenkor biztosítva van: üveg mennyezete 8 méter magas, **kitűnő szellőztetőkkel ellátva.**

Ugy a megnyitáskor, mint havonta kétszer **Pilzeni sört** mérek.

Kitűnő hegyi borok, ugyszintén kitűnő Martinkai bort
tek. Török Gábor erdőmester ur termését fogom kimérni.

Hetenként három zene-estélyt rendezek. Színház után mindig friss ételek és friss csapolású sört mérek.

A saison minden vadait, úgy halait a legjobban készítve mindig étlapon tartom.

Téli kertem azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy **Étkezésre havi előfizetéseket** elfogadhatok a következő árszámítás mellett:

I-ször:	Délben	4,	este	1	fogás	kenyérrel	24	frt.
II	"	3,	"	1	"	"	20	"
III	"	2,	"	1	"	"	15	"

Érték fűzeteket előfizetésre 20%-al adok olyan uraknak, akik nem tartózkodnak állandóan Debreczenben.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, tisztelettel:

Sz. DÁVID ISTVÁN vendéglős.

napernyő és esernyőkben.

Heiman és Halmágyi

női és gyermekfelöltő áruháza

DEBRECZEN, Főtér, a főpostával szemben.

Az 1895/6. őszi és téli idényekre megérkeztek a **legujabb**

kabátok, gallérok, rádköpenyek, városi és utazóbundák, peluche felöltők és kabátok.

Gyermek és leány costume, köpeny és kabátkák.

ujdonságok **SZÖRME** árukban,

felöltők, cüpek, sapkák, karmantyuk és garnitúrák.

Ujjonnan berendezett áruházunk megtekintésére úgy a t. vevőinket, mint a n. é. hölgyközönséget tisztelettel meghívjuk.

Toilettek és minden a Confectió szakba vágó czikkek saját műtermünkben a legutolsó divat szerint pontosan s jutányosan eszközöltetnek.

400.

gyermek ruhácskáiban.

„Csokonai” nyomda és kiadó r.-t. nyomása. 1895.

Gyéri rakta

Működés